

Toimintaterapeuttiliiton alue- ja kuntavaaliteemat 2025:

TOIMIVA ARKI LUO HYVINVOINNIN PERUSTAN

Toimintaterapeutti on ihmisen toiminta- ja työkyvyn ja arjen asiantuntija. Ammattiryhmän laaja-alainen osaaminen on syytä ottaa käyttöön entistä monipuolisemmin sekä hyvinvointialueilla että kunnissa, sillä toimiva arki luo sekä yksilöiden, yhteisöjen että koko yhteiskunnan hyvinvoinnin perustan. Toimintaterapia on avain myös siihen, että muut sote-palvelut tuottavat mahdollisimman hyviä tuloksia.

1. Toimintaterapia on ratkaiseva osa toimivia sote-palveluja

Toimintaterapeutti on arjen toiminnan ja toimintakyvyn asiantuntija. Toimintaterapeutti tunnistaa yhdessä asiakkaan kanssa, mitä asiakas tarvitsee, jotta tämän olisi mahdollista osallistua oman arkinsa toimintoihin.

Toimintaterapia on ratkaiseva osa toimivia sote-palveluja. Toimintaterapia on avain siihen, että sote-palvelut tuottavat mahdollisimman vaikuttavia tuloksia. Muista sote-palveluista saadut hyödyt voidaan toimintaterapian avulla siirtää asiakkaan oman arjen toiminnaksi. Toimintaterapialla siis luodaan yhteys sote-palveluiden ja asiakkaan tosiasiallisen arjen välille.

2. Toimintaterapeutin työkenttä on laaja ja kasvaa

Toimintaterapeutit työskentelevät hyvinvointialueilla perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa, sosiaalihuollon palveluissa ja erilaisissa kehittämis- ja projekti-tehtävissä. Kunnissa toimintaterapeutteja työskentelee jonkin verran esimerkiksi kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

Yksi sote-uudistuksen tavoitteista on ollut palveluiden yhteensovittamisen, jatkuvuuden ja saatavuuden parantaminen. *Toimintaterapeutit työskentelevät jo nyt useiden eri palveluiden rajapinnoilla.* Koska sekä hyvinvointialueilla että kunnissa tehdään terveyttä ja hyvinvointia edistävää työtä, kannattaa toimintaterapeuttien asiantuntijuutta ja työpanosta hyödyntää niiden välisessä yhteistyössä jatkossa nykyistä enemmän.

Konkreettisia mahdollisuuksia uusien toimintatapojen luomiseen syntyy esimerkiksi TE2024-uudistuksen myötä, kun työllisyyspalveluista vastaaminen siirtyy kunnille.

Työkyvyn asiantuntijoina toimintaterapeutteja tulee hyödyntää entistä laajemmin myös työllisyyspalveluissa.

Tulevaisuudessa toimintaterapeuttien osaamista tulee hyödyntää entistä enemmän sellaisissa palveluissa, joissa toimintaterapeutteja työskentelee toistaiseksi suhteellisen vähän. ***Koulutoimintaterapeutti*** esimerkiksi auttaa ja tukee oppilasta muun muassa keskittymiskyvyn haasteissa, mistä ***hyötyvät sekä yksittäinen oppilas että koko luokkayhteisö.*** Maailmalla koulutoimintaterapia on jo vakiintunut osa koulun arkea.

3. Oikea-aikainen toimintaterapia säästää rahaa

Toimintaterapeutin erityisosaaminen liittyy ihmisen arjen toimintakyvyn tukemiseen ja edistämiseen. Toimintaterapeuttien asiakasryhmiin kuuluvat kaikenikäiset ihmiset, joilla voi olla taustallaan hyvin erilaisia elämäntilanteita. Toimintaterapiassa keskeistä on se, että asiakas pystyy elämään itselleen merkityksellistä arkea; ei siis esimerkiksi asiakkaan ikä tai mahdollinen diagnoosi. Toimintaterapiassa etsitään kullekin ihmiselle toimivia tapoja elää oman näköistään, toimivaa ja merkityksellistä arkea toimintakyvyn rajoitteista huolimatta.

Toimintaterapiassa, kuten muussakin kuntoutuksessa, olennaista on asiakasryhmästä riippumatta oikea-aikaisuus. ***Parhaat tulokset sekä yksittäisten ihmisten että yhteiskunnan ja talouden kannalta saadaan, kun asiakas pääsee viiveettä kuntoutustarpeen arvioon ja toimintaterapia aloitetaan heti, kun se on tarkoituksenmukaista.*** Toimintaterapiaan ohjautumisen perusteena tulee aina olla ihmisen toimintakyvyssä tapahtunut muutos, ei esimerkiksi pelkkä diagnoosi.

Oikea-aikainen toimintaterapia tukee ikääntyneiden itsenäistä toimijuutta. Tämä vähentää raskaamman hoidon tarvetta. Erityisesti Suomen kaltaisessa, nopeasti ikääntyvässä yhteiskunnassa on aivan keskeistä, että ihmiset voivat elää aktiivista ja itsenäistä arkea mahdollisimman pitkään.

4. Painopiste toimintakyvyn ylläpitämiseen

Toimintaterapia on työvoimapula-ala. Myös tämän takia on erityisen tärkeää, että toimintaterapiaresurssit kohdistetaan oikea-aikaisesti sinne, missä ne ovat kaikkein vaikuttavimpia. Sen lisäksi, että toimintaterapiaa tarvitaan usein sairastumisen jälkeen, tulee resursseja suunnata entistä enemmän myös matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviin palveluihin. ***Toimintaterapian tavoite on arjen toimintakyvyn ylläpitämisen ja toimintakyvyn palautumisen tukeminen.***

Hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet ovat kiistattomia. Kuitenkin juuri Siksi oikea-aikaisiin perustason palveluihin, kuten toimintaterapiaan panostaminen on juuri nyt viisasta. Kun ihmisten toimintakyvyn haasteet ratkotaan ajoissa, vältetään turhaa inhimillistä kärsimystä ja säästetään rahaa tulevaisuudessa.

5. Sujuva yhteistyö lisää kustannusvaikuttavuutta

Jotta sekä toimintaterapian että muiden kuntoutus- ja sotepalveluiden resurssit käytetään hyvinvointialueilla mahdollisimman tehokkaasti, tulee sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä entisestään sujuvoittaa. Tämä lisää palveluiden kustannusvaikuttavuutta. Yhteistyön sujuvoittaminen edellyttää sekä kommunikointia eri yksiköiden välillä, palveluketjujen terävöittämistä että yhteensovittavaa johtamista.

6. Palveluntuottajia tarvitaan jatkossakin

Noin 10 prosenttia toimintaterapeuteista toimii yrittäjinä. Toimintaterapeuttiyrittäjät tuottavat terapiapalveluita ostopalveluina muun muassa hyvinvointialueille. Yrittäjillä ja koko yksityisellä sektorilla on **tärkeä rooli osana palvelutuotantoa** julkisen palvelutuotannon rinnalla. Toimintaterapeuttiyrittäjät tuottavat palveluitaan pääosin asiakkaan omassa toimintaympäristössä, kuten kotona tai päiväkodissa.

Hyvinvointialueilla on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että toimintaterapiapalveluita tuottavien yritysten on tosiasiallisesti mahdollista tuottaa palveluita alueelle. Tämä tarkoittaa sitä, että sopimusehdot tukevat monituottajuutta. Valtaosa toimintaterapia-alan yrityksistä on pieniä, muutamia henkilöitä työllistäviä yrityksiä. Myös itsensä työllistäviä yrittäjiä on paljon.

7. Liikkuva palvelu on jo osa toimintaterapiaa

Koska toimintaterapian keskiössä on ihmisen merkityksellinen arki, **ihmisen omassa arjessa tapahtuva kuntoutus on tavanomainen osa toimintaterapiaa.** Esimerkki tällaisesta palvelusta on ikääntyneiden kotikuntoutus, joka on todettu tavanomaista hoitoa kustannusvaikuttavammaksi.¹

8. Työhyvinvointi on varmistettava myös tulevaisuudessa

Hyvinvoiva henkilöstö mahdollistaa asiakkaille laadukkaat palvelut. Jotta alan pitoja vetovoima säilyy hyvänä myös tulevaisuudessa, tulee toimintaterapeuttien työhyvinvointiin edelleen panostaa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi työstä saatavan korvauksen ja arvostuksen parantamista sekä toimintaterapeuttien asiantuntijaroolin kehittämistä organisaatioissa.

9. Ammattikohtainen täydennyskoulutus varmistaa laadukkaan palvelun

Jotta asiakkaille voidaan taata mahdollisimman laadukas palvelu, tulee toimintaterapeuttien jatkuvaan oppimiseen varata hyvinvointialueilla ja kunnissa riittävät resurssit. Eryteisesti tulee **varmistaa, että toimintaterapeuteilla on mahdollisuus myös ammattikohtaiseen täydennyskoulutukseen.**

Lisätietoa toimintaterapiasta ja sen monista mahdollisuuksista saat Toimintaterapeuttiliiton nettisivuilta www.toimintaterapeuttiliitto.fi!

¹ Kjerstad, Egil – Tuntland, Hanne 2016. Reablement in community-dwelling older adults: a cost-effectiveness analysis alongside a randomized controlled trial. Health Economics Review 6(1).

Toimintaterapeutti on toimintakyvyn ja arjen asiantuntija

Toimintaterapeutit ovat laillistettuja ja korkeakoulutettuja terveydenhuollon ammattihenkilöitä ja kuntoutuksen asiantuntijoita, jotka tukevat ihmisiä erilaisissa toimintakyvyn haasteissa. Valviran rekisterissä on yhteensä yli 4400 työikäistä toimintaterapeuttia.² Toimintaterapeutit työskentelevät sekä julkisella, yksityisellä että kolmannella sektorilla ja yrittäjinä.

Toimintaterapian tavoite on mahdollistaa jokaiselle toimiva, merkityksellinen arki ja osallistuminen yhteiskunnassa. Tämä tapahtuu tukemalla yksilön muutosta toimijana ja toisaalta muokkaamalla ympäristöä siten, että se tukee yksilön toimintaa parhaalla mahdollisella tavalla. Toimintaterapeutti arvioi asiakkaan toimintakykyä ja suunnittelee yksilöllisiä toimenpiteitä, jotka auttavat asiakasta saavuttamaan omaan arkeensa liittyvät toiminnalliset tavoitteet ja osallistumaan merkitykselliseen toimintaan. Toiminnalliset tavoitteet voivat liittyä myös työhön, opiskeluun ja vapaa-aikaan.

² Valvira 2024. Alle 65-vuotiaiden laillistettujen toimintaterapeuttien lukumäärä Suomessa 31.12.2023. https://www.avoindata.fi/data/fi/dataset/sosiaali-ja-terveydenhuollon-ammattihenkilot/resource/f73abe67-3747-43a9-b9b5-6e33828758dd?view_id=758485d4-7e6f-4d2c-ba8b-955f81bd456e&filters=ammattioikeus_koodi_ammattioikeus_ammattioikeus_ammattioikeu%3A014%3Blaillistettu+toimintaterapeutti%3Blegitimerad+ergoterapeut%3Bregistered+occupational+therapist%3B2009%3B%3E%3D65%3B18%3B18%7Cammattioikeus_koodi_ammattioikeus_ammattioikeus_ammattioikeu%3A014%3Blaillistettu+toimintaterapeutti%3Blegitimerad+ergoterapeut%3Bregistered+occupational+therapist%3B2009%3B%3C65%3B2279%3B2279%7Cammattioikeus_koodi_ammattioikeus_ammattioikeus_ammattioikeu%3A014%3Blaillistettu+toimintaterapeutti%3Blegitimerad+ergoterapeut%3Bregistered+occupational+therapist%3B2009%3B%3C65%3B2279%3B2279